

Ärende: VN/1281/2020

Begäran om utlåtande om regeringens redogörelse om behoven av att reformera integrations-främjandet (utkast)

Lausunnonantajan lausunto

Allmänna kommentarer om redogörelsen

Folktinget har i enlighet med sitt uppdrag särskilt granskat hur möjligheten att integreras på svenska beaktats i redogörelsen. Folktinget ser att det i redogörelsen saknas en klar bild av den svenska integrationens nuläge. Det leder till att det är svårt att tydligt se den svenska integrationsstigen och dess framtida utmaningar. I den utbildningspolitiska redogörelsen fanns ett skilt kapitel om det svenska, vilket också med fördel kunde ha funnits i den integrationspolitiska redogörelsen. Det skulle tydliggöra de utmaningar men också möjligheter som den svenska integrationsstigen erbjuder. En kartläggning av den svenskspråkiga integrationsstigen behövs.

Många av åtgärdsförslagen som lyfts upp i redogörelsen är redan under arbete i och med de aktuella reformerna inom kontinuerligt lärande, kommunernas sysselsättningsförsök och de nationella kompetenscentren. I ovan nämnda försök tas ändå integrationen på svenska inte i beaktande i en tillräcklig utsträckning. Behovet är stort av ett kompetenscenter för integration på svenska. Ett kompetenscenter kunde också ha ett nationellt ansvar att samordna och ansvara för integrationen på svenska. Placeringsort kunde vara Helsingfors.

Den nuvarande lagen om främjande av integration fungerar inte optimalt, till exempel erbjuds arbetskraftsinvandrare inte samma integrationsfrämjande tjänster eller service som de som är arbetssökande. Alla bör erbjudas samma möjlighet till inkludering och delaktighet i samhället, oavsett orsaken till att man önskar att integreras i Finland. I tvåspråkiga kommuner bör dessa tjänster planeras så att de även erbjuds och fungerar på svenska.

Perspektiv gällande den ömsesidiga integrationen saknas nästan helt i redogörelsen, trots att det är en avgörande förutsättning för ett välfungerande mångkulturellt samhälle. Finländarna måste bli bättre på att integrera och inkludera invandrare och inse att flexibla lösningar gynnar alla parter.

En tvåspråkig integration (finska-svenska) skulle tydligare ha kunnat lyftas upp i redogörelsen, då en tvåspråkig integration kan ha en sysselsättningsfrämjande effekt. Det bör finnas tydliga och enhetliga instruktioner för hur en tvåspråkig integration kunde förverkligas så att det underlättar, stöder och förenhetligar tjänstemännens beslut på AN-byråerna. I slutänden är det givetvis individens kapacitet och möjligheter som avgör om en tvåspråkig integration är lämplig för den nyanlända. Frågan om tvåspråkig integration borde oavsett utredas och forskas kring.

Kommentarer till kapitel 1-6: Lägesbilden och de viktigaste förändringsfaktorerna Vi ber er vid behov anteckna endast ett kortfattat allmänt utlåtande om kapitlet och i detalj endast de viktigaste frågorna ni vill kommentera eller ärenden som eventuellt saknas.

Förutsättningarna och realiteterna för den integration som sker på svenska lyfts inte upp i integrationsredogörelsen. Integrationen på svenska är väldigt varierande beroende på om man integreras i Österbotten eller södra Finland. I Österbotten, där svenskan är ett majoritetsspråk, har man redan en längre erfarenhet av arbetskraftinvandring medan integrationen på svenska i södra Finland fortfarande delvis söker sin väg. I mer tvåspråkiga kommuner finns ett behov av tvåspråkig integration, inte minst för att arbetsmarknaden behöver tvåspråkig arbetskraft. Inom vissa yrkesområden och kommuner finns också ett stort behov av svenskspråkig arbetskraft som givetvis bör tas i beaktande. En stor del av de nyanlända flyttar till huvudstadsregionen och de större städerna. I huvudstadsregionen och exempelvis Åbo bör städerna därför utveckla de svenska integrationsstigarna. Ansvar för integrationen vilar nu till stor del på tredje sektorns organisationer eftersom städerna inte har utarbetat en beredskap för integration på svenska.

Kommentarer till kapitel 7 Invandrarnas sysselsättning och delaktighet ska stärkas

7.2

Det svenska perspektivet bör bättre beaktas inom kommunernas sysselsättningsförsök. I Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets betänkande 16/2020 lyfts frågan om de språkliga rättigheterna i kommunförsöken upp. I betänkandet konstateras det att man kan låta bli att överföra en kund till kommunen för att trygga de språkliga rättigheterna. För att trygga helhetsansvaret för den svenska integrationen, och för att den inte ska bli bortglömd, är det viktigt att NTM-centralen inte ansvarar för den svenska integrationen i framtiden om ansvaret för den övriga integrationen överflyttas till kommunen. De redan existerande kommunförsöken är delvis problematiska ur en finlandssvensk synvinkel, då den svenska aspekten inte från början av planeringen tagits i beaktande inom ramen för dessa. Där det finns en tvåspråkig befolkning borde det vara en självklarhet. I fråga om integration på svenska är det viktigt att komma ihåg att det ofta skapas regionala framom kommunala lösningar och att integrationsfrågan därmed överskrider kommungränserna. Kommunöverskridande verksamhet på svenska kan också vara avgörande för att få ett tillräckligt stort befolkningsunderlag för upphandlingen av tjänster, därför är det motiverat att ha kommunöverskridande samarbete.

Att underlätta möjligheterna till språkstudier och studier i samhällskunskap för arbetskraftsinvandrare är en avgörande fråga. Inom integrationen på svenska är en process med upphandling av denna typ av utbildning inte alltid så välfungerande då många aktörer är rätt små. Däremot har man kunnat bygga upp utbildningsplatser inom den fria bildningen så att man erbjudit språkstudier på arbetsplatsen, med hjälp av applikationer och webbtjänster. Det här kunde också utnyttjas för den samhällsorienterade kompetenshelheten som riktas till de som integreras på svenska.

Vikten av en välfungerande integration och inkludering av arbetskraftinvandringen kan inte nog betonas. Om inte arbetskraftsinvandrarna inkluderas är risken stor att utanförskapet nedärvs till kommande generationer.

7.2.3

Yrkeshögskolan Arcada har idag SIMHE-status och de svenska tjänsterna för invandrare med högre utbildning bör koncentreras till Arcada. Det är viktigt att det svenska perspektivet och de tjänster som erbjuds invandrare som önskar integreras på svenska är synliga i de tjänster som Metropolia ansvarar för. Detta gäller givetvis också vägledningstjänsterna som erbjuds på svenska.

7.4

Om familjen så önskar ska den ha rätt till integrering på ett gemensamt språk, vilket inte alltid är fallet idag. Information om utbildnings- och sysselsättningsmöjligheter för föräldralediga bör ges så tidigt som möjligt, inte minst med tanke på att kvinnorna ofta har en lägre sysselsättningsgrad än männen. Flexibla lösningar är avgörande för föräldrar som är hemma med barn. Det svenska alternativet får inte glömmas bort i informationen som riktas till familjerna. Familjecentren bör också kunna erbjuda service på svenska.

För att främja ungdomars delaktighet i samhället är det viktigt att Navigatorn och andra tvärsektoriella nätverk kan samarbeta och fungera på svenska. I dagens läge är Navigatorverksamheten delvis tvåspråkig, men de svenska tjänsterna inom Navigatorn är bristfälliga då samma mångprofessionalism som eftersträvas på finska inte för närvarande kan erbjudas på svenskas. Navigatorn måste fungera problemfritt på både svenska och finska.

Kommentarer till kapitel 8 Påbörjandet av integrationen ska påskyndas

Gällande integrationen under asyltiden är det viktigt att de allmänna principerna kring integrationen följs, det vill säga att individen har rätt att välja integrationsspråk. Myndigheten bör aktivt informera om att den nyanlända har rätt att välja mellan finska och svenska som integrationsspråk.

Kommentarer till kapitel 9 Invandrarnas tillgång till vägledning och rådgivning ska förbättras

Idag fungerar vägledningen och handledningen inte som en kontinuerlig stig genom individens liv, trots att det finns en strategi för livslång vägledning. Framförallt i övergångsskedena blir vägledningen och ansvaret oklart. Alla aktörer bör involveras i väglednings- och handledningstjänsterna, inte minst för att underlätta för personen som ska integreras och inkluderas. Identifiering av redan existerande kunskap är avgörande.

Att ansvarsfrågan förblir öppen i övergångsskedena visar på behovet av ett svenskspråkigt kompetenscenter. Ett kompetenscenter skulle erbjuda en kontinuitet och kunnande om den svenska integrationsvägen och möjligheterna. Det finns ett stort behov av en behörighetsgivande studiehandledarutbildning på svenska eftersom en sådan saknas. Svenskspråkig information och vägledning måste garanteras och de svenska tjänsterna bör synliggöras.

Kommentarer till kapitel 10 Ett integrationsprogram ska sammanställas för att stödja integrationen under inledningsfasen

10.3.2

En webbutbildning är ett bra komplement till integrationsutbildningarna och ger möjlighet till flexibla arrangemang. Webbaserade utbildningar kan ändå inte vara det enda alternativet, eftersom de inte är lämpliga för hela målgruppen. En webbaserad utbildning kan inte heller vara det enda svaret på behovet av integrationsutbildningar på svenska och hur man gör integration på svenska tillgänglig oberoende boningsort. En viktig del av integrationsprocessen är den sociala inklusionen, vilken lätt faller bort om en nyanländ endast deltar i en webbaserad integrationsutbildning.

Samhällsutbildning på eget språk är en avgörande fråga. Samhälls- och hälsokommunikatörer är ett alternativ som används i Österbotten och på Åland. Systemet med samhälls- och hälsokommunikatörer kunde utvecklas nationellt.

Frågan om utvecklingen av ett nationellt, enhetligt, undervisningsmaterial är viktig. Här får inte det svenska glömmas bort. Att använda sig av rikssvenskt material, där uttalet är ett annat och samhällsinformationen inte behandlar Finland är inte en fungerande lösning.

10.3.3

Om nationella slutprov för dem som slutfört en integrationsutbildning utarbetas bör det svenska beaktas redan från inledningsskedet av arbetet. Proven bör inte endast översättas utan den svenska texten bör skrivas parallellt med den finska.

10.3.4

Avsaknaden av ett svenskt kompetenscenter är problematisk, då det inte finns en aktör som har en helhetsbild av integrationen på svenska, samt dess möjligheter och utmaningar. Det som det framförallt finns behov av är en aktör som kan ansvara för koordinering, informationsdelgivning (kommunikation) och kan fungera som stödfunktion för den svenska integrationen och dess aktörer. Detta skulle även synliggöra den svenska integrationen bättre gentemot de nationella aktörerna och föra med sig att det finns en uttalad aktör som ansvarar för utvecklingen av integrationsverksamheten på svenska.

10.4

Det är positivt att det finns möjlighet till förlängd integrationstid i och med att alla inte har samma förmåga att lära sig språket inom rekommenderad tid. Två år är en mycket kort tid för att uppnå språknivån B1.1. och risken är att många inom målgruppen inte klarar av detta på endast två år. Det bör ändå finnas klara kriterier för när en integrationstid kan förlängas så att det inte blir oklart för den som det berör, eller så att det finns en risk för att frågan hanteras varierande beroende på tjänsteman och region. Beslutet måste förstås i slutänden utgå ifrån individens eget val och bör beakta likabehandlingsprincipen och ske på ett objektivt sätt.

Om integrationstiden upphört borde det finnas möjligheter att fortsätta med språkstudierna som frivilliga studier om det främjar individens språkinläring och sysselsättningsförutsättningar. Frivilliga språkstudier får ändå inte påverka möjligheterna att senare studera vidare för att få en yrkesexamen som frivilliga studier.

Integrationstutbildningen på svenska sker ofta i den fria bildningens regi. Det ger en viss flexibilitet så att undervisningen kan ordnas så den motsvarar målgruppens behov och fördelen är att det ofta är fråga om rätt små undervisningsgrupper.

10.5

Se tidigare kommentarer om kompetenscenter under punkt 10.3.4. Det är viktigt att integrationen på svenska beaktas och erbjuds i de tvåspråkiga kommunerna och kommunala lösningarna samt att tjänstemännen inom de befintliga tjänsterna har en tillräcklig kunskap om de svenska integrationsstigar och att det finns svenskspråkiga aktörer med i det mångprofessionella arbetet.

Kommentarer till kapitel 11 Integrationsfrämjandet ska öka experternas benägenhet att stanna och deras delaktighet

Ifråga om åtgärdsprogrammet Talent Boost är det viktigt att tjänsterna inom programmet också utvecklas på svenska.

I avsnittet om Finlandsbilden och attraktionen kunde Finlands officiella tvåspråkighet lyftas upp som en konkurrensfördel. Denna syns för närvarande inte i den nationella eller regionala marknadsföringen.

Kommentarer till kapitel 12 Partnerskapen och organisationernas roll i integrationsjobbet ska stärkas

Det är positivt att tredje sektorn och den fria bildningen ska få ett större ansvar för integrationen, men det behövs tydligare ramar och ansvarsområden samt tillräckliga och kontinuerliga resurser för att kunna utföra uppgiften.

En eventuell upphandling av vissa uppgifter kan minska möjligheterna att delta för organisationer och läroinrättningar som jobbar med integration på svenska. Det är ofta fråga om mindre organisationer som sköter integrationen på svenska och dessa organisationer har varken personalresurser eller kunskande att ta del av större upphandlingsprocesser. Grupperna som integreras på svenska kan också vara små och då blir det svårt att fylla eventuella krav som ställs i samband med upphandlingsprocessen.

Projektfinansiering fungerar bra vid utveckling av verksamhet och för att skapa nya innovativa lösningar, men på sikt behövs mer kontinuerliga resurser då man önskar upprätthålla redan etablerad verksamhet och för att kunna erbjuda kvalitativa integrationstjänster. I Svenskfinland finns många små föreningar som arbetar aktivt och innovativt med integration på lokal nivå, även deras verksamhet borde kunna garanteras mer kontinuerliga medel.

Kommentarer till kapitel 13 Goda relationer mellan befolkningsgrupper och delaktighet stöder integration och samhörighet

I den integrationspolitiska redogörelsen saknas ett perspektiv på en ömsesidig och tvåsidig integration som bidrar till att vårt samhälle förändras i en mera öppen och tolerant riktning. Samhället behöver överlag gå mot ett mera interkulturellt perspektiv för att integrationen och inkluderingen ska lyckas

Kommentarer till kapitel Riktlinjer för integrationen under 2020-talet och sammandrag av de viktigaste stegen framåt

Det är viktigt att integrationen och integrationsstrukturerna finns både på svenska och finska och att den nyanlända informeras om rätten till att välja integrationsspråk. I nuläget finns stora brister i den svenska integrationen och dess synlighet. Det vore av yttersta vikt att utveckla en obruten svensk

integrationsstig så att den är likvärdig den finska. Antalet personer som önskar integreras i Finland ökar hela tiden och det svenska alternativet får inte komma på efterkälken, frågan är alltså brådskande. Många nyanlända upplever fortsättningsvis att det är lättare att lära sig svenska och det finns ett behov av invandrad arbetskraft som också kan svenska. I tvåspråkiga kommuner kunde tvåspråkig integration ses som ett alternativ. I integrationsprocessen bör också den sociala biten kommas ihåg, den svenskspråkiga integrationen kan alltså inte endast ske via webbutbildningar. En webbutbildning är ett utmärkt komplement, men inte en lösning som passar alla. Ett svenskt kompetenscenter behövs.

Viktigt är också att integrationen är ömsesidig. Strukturerna för den ömsesidiga integrationen bör utvecklas för att skapa förutsättningar för en lyckad inklusion. För att få integrationen, oavsett integrationspråk, att fungera smärtfritt är det också av yttersta vikt att samarbetet mellan myndigheterna, som är involverade i integrationsprocessen, är gott och oproblemiskt.

Lindberg Stephanie
Svenska Finlands folkting